

سابق اسرانیل و از منتقدان سرسخت بنیامین نتانیاهو مواجه شده است. لاپید در شبکه ایکس (توییتر) نوشت: «اقتدار، مسئولیت سنگینی نیز به همراه دارد. بازنشستگی رئیس امان (اطلاعات نظامی) موجه و شرافتمندانه است. شایسته بود نخست‌وزیر نتانیاهو هم همین کار را می‌کرد.»

▼ حلیوا کیست؟

ژنرال حلیوا روز گذشته -۲۲ آوریل ۲۰۲۴- پس از ۳۸ سال کار در ارتش اسرانیل، از خدمت کناره گیری کرد. حلیوا در یک خانواده یهودی-مراکشی، در شهر حیفا در سرزمین‌های اشغالی به دنیا آمد. در سال ۱۹۸۵ به ارتش اسرانیل پیوست. او در دوران اشغال جنوب لبنان و انتفاضه دوم، فرمانده یک جوخه از نظامیان اسرانیلی بود. حلیوا طی چند سال، فرماندهی و هدایت چند پایگاه آموزشی متعلق به ارتش رژیم صهیونیستی را برعهده گرفت و در نهایت، سال ۲۰۱۱ به درجه سرتیپی ارتقاء پیدا کرد و فرماندهی لشکر ۹۸ چترپاز را برعهده گرفت. سال ۲۰۱۴ به فرماندهی بخش عملیات در مدیریت عملیات ستادکل ارتش اسرانیل رسید. حلیوا سال ۲۰۱۶ به درجه سرلشکری رسید و ریاست بخش فناوری و لجستیک ستاد کل را برعهده گرفت. او همچنین سال ۲۰۱۸ مدیریت عملیات ستادکل ارتش اسرانیل را برعهده گرفت و در نهایت، اکتبر ۲۰۲۱ به ریاست آژانس اطلاعات نظامی این رژیم رسید.

▼ عملکرد حفاظتی حماس، شکست اطلاعاتی اسرانیل بود

اصغر زارعی، تحلیلگر مسائل منطقه در رابطه با مسئله شکست اطلاعاتی اسرانیل در هفت اکتبر که منجر به این استعفا شد، به «هم‌میهن» گفت: «پس از غافلگیری هفت اکتبر، بسیاری از مسئولین رژیم اسرانیل سرویس‌های اطلاعاتی این رژیم را یکی از عوامل اصلی این شکست می‌دانستند. آن‌ها معتقد بودند که این سرویس‌ها در برآورد توانایی حماس ناموفق بودند. به طور قطع، حرکتی که اتفاق افتاد، حجم تلفاتی که بر جای گذاشت و آسرابی که حماس گرفت، نشان می‌دهد که این عملیات از مدت‌ها پیش طراحی شده بود. عناصر حماس اقدامات حفاظتی را تا بالاترین حد رعایت کردند و اجازه ندادند هیچ‌گونه اخبار و اطلاعاتی به بیرون درز کند. برخلاف آنچه معمولاً در سوریه و لبنان شاهد بودیم، نیروهای حماس توانستند با رعایت کامل شیوه‌های حفاظتی و امنیتی فعالیت خودشان را از دید عوامل و منابع رژیم اسرانیل پنهان کنند. به همین دلیل، موساد، شاپاک و امان به‌طور کامل غافلگیر شدند. یکی از مسائل مهم برای سرویس‌های اسرانیل، مسئله تونل‌های غزه است. حجم تونل‌های نابودشده و تونل‌ها و تجهیزات سالم باقی مانده، نشان‌دهنده عدم موفقیت اسرانیل در امر جمع‌آوری اطلاعات است. حماس با حداقل امکانات هفت اکتبر را رقم زد و

برآوردها نشان می‌دهد که با گذشت ۸ ماه از این جنگ، حداقل دوسوم تجهیزات، تسلیحات، اماکن و امکانات حماس دست‌نخورده باقی مانده است.»

این کارشناس امور امنیتی اضافه کرد: «هفت اکتبر یک شکست تمام‌عیار و سنگین برای سرویس‌های اطلاعاتی اسرانیل محسوب می‌شود و مجموعه شورای هماهنگی امنیتی این رژیم که زیرمجموعه نخست‌وزیری است را به چالش کشید. در طول سال‌های وجود اسرانیل در منطقه، آن‌ها هیچ‌وقت چنین شکست حفاظتی را تجربه نکرده بودند. طی هشت ماه گذشته تلاش‌ها بر این بود که نیروهای اطلاعاتی و امنیتی رژیم از هرگونه آسیبی مصون بمانند و تغییری در ساختار آن‌ها ایجاد نشود. اما آشکار شدن بیش از پیش ضعف‌های این نیروها و به‌خصوص سرویس اطلاعات نظامی اسرانیل -امان- در برآورد اطلاعاتی و توانمندی حریف، این تغییرات را اجتناب‌ناپذیر کرد. امان توانست برآوردی از توانایی‌های حماس و میزان ارتباطات و هماهنگی این جنبش با دیگر گروه‌های مقاومت در لبنان، سوریه، یمن و عراق به دست بیاورد و در اختیار مقامات بالاتر بگذارد.»

زارعی، نتیجه این شکست برآورد را میدانی توصیف کرد و ادامه داد: «هماهنگی همه‌جانبه میان این گروه‌ها که وارد عرصه عملیاتی شده و ضربات متناوبی را به اسرانیل وارد می‌کند، دلیل دیگری بر پذیرش این شکست است. اسرانیل مجبور شد یک‌سوم توان نظامی خود را به صحنه بیاورد، بدون اینکه در عمل و واقعیت دستاوردی داشته باشد. بسیاری از مقامات ارشد رژیم اسرانیل به‌طور علنی اعلام شکست می‌کنند و تداوم این جنگ را بحرانی در عرصه‌های سیاسی، روانی، امنیتی، اقتصادی و دیپلماتیک می‌دانند. در حال حاضر از درون اسرانیل به دنبال این هستند که با کمک گرفتن از اتحادیه اروپا و آمریکا، این بحران را پایان و خودشان را نجات دهند. به دنبال تحولاتی که طی ۸ ماه گذشته در فلسطین اشغالی اتفاق افتاد، بسیاری تحلیلگران را قانع کرده است که کابینه نتانیاهو دیگر دوامی ندارد و بیش از این نمی‌تواند ادامه حیات دهد.»

این کارشناس مسائل منطقه با یادآوری حوزه ماموریتی سه سرویس اطلاعاتی اسرانیل، یادآور شد: «هر سه سرویس اطلاعاتی اسرانیل شکست سنگینی را به چشم دیدند. اما با توجه به اینکه بحث هفت اکتبر یک بحث نظامی است، انتظار رژیم این بود که سرویس امان با توجه به گستردگی نیروها و وظیفه ذاتی خود در باره توانمندی‌ها و تحرکات نظامی و عملیاتی جنبش‌های مقاومت، در این زمینه موفق عمل کند. شاپاک شناسایی عوامل مقاومت و ضدجاسوسی در حوزه سرزمین‌های اشغالی را بر عهده دارد و موساد در حوزه خارجی عمل می‌کند. نظارت، اشراف، جمع‌آوری اطلاعات و ایجاد یک فضای امن برای نظامیان صهیونیست و جلوگیری از ورود ضربه‌های نظامی به رژیم اسرانیل، در حوزه ماموریتی امان بوده؛ بنابراین سهم امان در این شکست بیش از دو سرویس دیگر است.»

بالایی در تبادل کالا در سه منطقه مرزی ریمدان، سراوان و تفتان وجود دارد. اگر درست عمل شود، می‌شود این مناطق را ساماندهی کرد و این امکان وجود دارد که حداقل ۱۰ درصد از تعرفه‌ها در مناطق صرف خود منطقه شود تا بسیاری از مشکلات حل شود». این تحلیلگر مسائل سیاست خارجی درباره گروه‌های تروریستی موجود در مرز ایران و پاکستان بیان کرد: «موضوع دیگر امنیت میان ایران و پاکستان است؛ به‌خصوص که اخیراً جیش‌العدل پیوندهایی با داعش هم خورده است. دولت ایران یک اشتباه مهمی را مرتکب می‌شود؛ آنکه نخبگان میهن‌گرای بلوچ و روحانیت میانه‌رو در منطقه را تحت فشار قرار می‌دهد. مولوی عبدالحمید فردی است که می‌خواهد در چارچوب نظام فعالیت کند ما می‌بینیم که برخی می‌گویند باید مسجد مکی بسته شود یا اخیراً یک کارشناس سرشناس به‌تازگی گفته بود که مسجد مکی، مسجد ضرار است.

تضعیف نیروهای تحصیل‌کرده میهن‌گرا و روحانیت میانه‌رو در نهایت به نفع گروهک‌ها تمام می‌شود. هنوز این مسئله برای مردم منطقه حل نشده است که چرا عوامل آن جمعه معروف در مهرماه ۱۴۰۱ بازداشت و معرفی نمی‌شوند. اگر حاکمیت بتواند مردم را با خود داشته باشد، خود مردم مهم‌ترین حافظان مرزها می‌شوند و خود مردم با گروهک‌ها مقابله می‌کنند. اگر دولت ایران سیاست عاقلانه‌ای را به کار بگیرد و مردم محلی را راضی نگه دارد، حتماً آنها در کنترل مرزها کمک می‌کنند اما واقعیت این است که اکنون مردم سیستان و بلوچستان ناراضیتی دارند. نباید بر مولوی عبدالحمید فشار وارد شود زیرا مردم منطقه از او حرف‌شنوی دارند و او نیز هیچ‌وقت نخواست‌ه است خارج از نظام فعالیت کند».

او در پاسخ به این پرسش که آیا پاکستان عزمی برای مقابله با گروهک‌ها ندارد؟ تشریح کرد: «واقعیت این است که پاکستان مرزش با ایران را به‌عنوان اولویت در نظر ندارد و به نوعی خیالش از این سمت راحت است. ایران همواره مدعی بوده است که پاکستان در قضیه برخورد با گروهک‌ها جدی نیست اما واقعیت این است که سیاست‌های مرزی را نه دولت پاکستان بلکه ارتش این کشور تعیین می‌کند».

ملازهی در پاسخ به پرسش دیگری مبنی بر اینکه آمریکا تا چه حد بر سیاست‌های پاکستان در قبال ایران تأثیرگذار است، گفت: «پاکستان با آمریکا روابط بسیار نزدیکی دارد. آمریکا به‌خصوص بعد از روی کار آمدن ترامپ کمک‌های تسلیحاتی بسیاری به پاکستان کرد. پاکستان با سعودی‌ها هم ارتباط بسیار نزدیکی دارد و قبل از اینکه آقای رئیسی به این کشور برود، آقای بن‌فرحان، وزیر امور خارجه عربستان به پاکستان سفر کرده بود. اکنون عربستان و امارات در پاکستان فعالیت‌های زیادی در حوزه‌های مختلف دارند؛ بنابراین، این احتمال وجود دارد که پاکستانی‌ها در موضوعات امنیتی با ایران چندان صادق نباشند».

محمدرضا ثقفی

گرانی روزافزون اجناس، به‌ویژه مواد خوراکی!

نگاه حقوقدان

تمسک ارمنستان به نظام عدالت کیفری جهانی

نقش آفرینی احتمالی دیوان بین‌المللی کیفری در مناقشه قره‌باغ

عدالت کیفری جهانی است.

ارمنستان واپسین دولتی است که با تصویب اساسنامه ژم عضویت دیوان را پذیرفته و مطابق بند ۲ از ماده ۱۲۶ این سند، از اول فوریه ۲۰۲۴ ذیل صلاحیت دیوان قرار گرفته است. در یک نگاه کلی، مشارکت هرچه بیشتر دولت‌ها در سازکار عدالت کیفری جهانی فی‌نفسه مثبت قلمداد می‌شود. با این وجود، وضعیت خاص حاکم بر مناسبات میان دولت‌های ارمنستان و آذربایجان این الحاق را به اتفاقی بیش از این بدل می‌سازد. به‌ویژه که مطابق بند ۲ از ماده ۱۱ اساسنامه ژم امکان تسری صلاحیت دیوان به پیش از تاریخ لازم‌الاجرا شدن برای آن دولت- تا ۱ جولای ۲۰۰۲ -وجود دارد. مستند به ماده ۱۵ اساسنامه ژم، دفتر دادستای دیوان می‌تواند اطلاعات معتبر را از دولت‌ها، نهادهای ملل متحد، سازمان‌های بین‌الدولی وغیردولتی دریافت ومورد ارزیابی قرار دهد به گزارش آسوشیتدپرس روز ۱۸ آوریل سال جاری، مرکز حقیقت و عدالت (The Center for Truth and Justice) -که سازمانی غیردولتی- مستقر در ایالات متحده و-متمرکز بر حقوق ارامنه است با ارائه مستنداتی مدعی ارتکاب نسل‌زدایی توسط آذربایجان شد. نمایندگان این سازمان اذعان دارند که دادستان دیوان می‌تواند -ذیل ماده ۱۵ اساسنامه ژم- در پرتو ادله موجود به آغاز تحقیق پیرامون ارتکاب نسل‌زدایی توسط رئیس‌جمهور وفرماندهان آذربایجان مبادرت ورزد. گفتنی است این ادله مشتمل بر شهادت بیش از پانصد نفر بزه‌دیده وشاهد است. این سازمان غیردولتی مدعی است که با توجه به کشتارها و جابه‌جایی‌های صورت‌گرفته در مخاصمه مسلحانه ۲۰۲۰ قره‌باغ می‌توان ارتکاب نسل‌زدایی از سوی آذربایجان را احراز نمود. ادعایی که بررسی آن در دیوان چند ماه به طول خواهد انجامید و در عین حال، مستلزم آن است که ارمنستان با صدور اعلامیه پذیرش (Accepting Decleration) صلاحیت دیوان را به بازه زمانی مزبور تعمیم دهد. در صورت اثبات ادعا، جدال حقوقی آذربایجان و ارمنستان پیرامون قره‌باغ در کنار دعاوی مطروحه در دیوان بین‌المللی دادگستری بُعد تازه‌ای خواهد یافت و بدیهی است که این بُعد جدید، با توجه به قربانی بودن ارامنه منجر به تضعیف جایگاه آذربایجان خواهد شد.

آرش ملکی

دانشجوی دکتری حقوق بین‌الملل عمومی

دیوان بین‌المللی کیفری (International Criminal Court) یک محکمه جهانی مستقر در لاهه (هلند) است که به منظور تعقیب، محاکمه ومجازات مرتکبان شدیدترین جرایمی که مایه‌نگرانی جامعه بین‌المللی محسوب می‌شوند، تأسیس شده است. شکل‌گیری دیوان به کنفرانس ۱۵ ژوئن ۱۷ جولای ۱۹۹۸ در ژم بازمی‌گردد. خروجی این کنفرانس، سندی با عنوان اساسنامه ژم (Rome Statute) بود که سند مؤسس دیوان بین‌المللی کیفری است. مطابق اساسنامه ژم، دیوان به لحاظ موضوعی (ratione materiae) از صلاحیت رسیدگی به چهار جرم نسل‌زدایی، جرایم علیه بشریت، جرایم جنگی و جرم تجاوز علیه حاکمیت، تمامیت سرزمینی واستقلال سیاسی دولت‌ها، از منظر زمانی (ratione temporis) از صلاحیت رسیدگی به جرایم ارتکاب‌یافته پس از ۱ جولای ۲۰۰۲، از لحاظ سرزمینی (ratione loci) از صلاحیت رسیدگی به جرایم ارتکاب‌یافته در سرزمین دولت‌های عضو و از منظر شخصی (ratione personae) از صلاحیت رسیدگی به جرایمی که اشخاص حقیقی مرتکب می‌شوند بر خوردار است. به لحاظ عملکرد، تاکنون سی و یک پرونده در دیوان به ثبت رسیده و چهل و دو قرار بازداشت صادر شده که از میان آنها، قرارهای بازداشت عمرالبشیر (رئیس‌جمهور سابق سودان) و ولادیمیر پوتین در زمان خود مناقشه‌برانگیز بوده‌اند. اساسنامه ژم در حال یکصدویست‌وچهار عضو دارد اما از پنج دولت عضو دائم شورای امنیت سازمان ملل متحد صرفاً دولت‌های انگلستان و فرانسه عضویت آن را پذیرفته‌اند. شایان ذکر است به‌رغم اعضای این اساسنامه در زمان انعقاد، تاکنون تصویب آن از سوی دولت ایران صورت نپذیرفته است. دیوان بین‌المللی کیفری -به‌رغم انتقادهای متعددی که به عملکرد آن وارد می‌شود- گامی ارزشمند از سوی اعضای جامعه بین‌المللی در راستای مقابله با بی‌کیفرمانی و تحقق